

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ บ้านคุณหมอทวีป คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร
๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

โดย

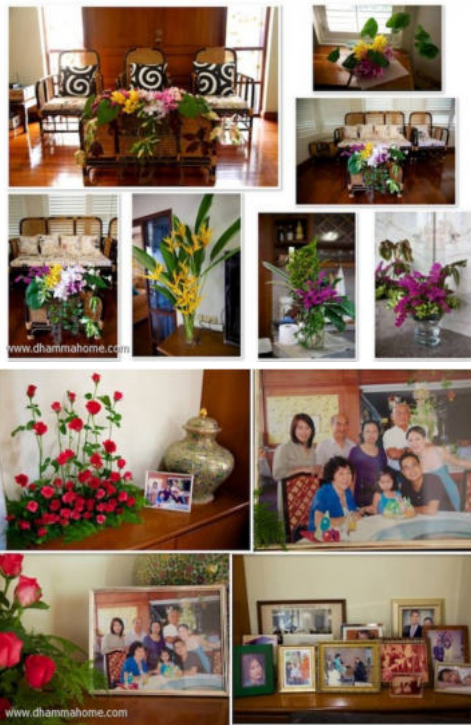
วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ บ้านคุณหมอทวีป คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์
ประธานมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้รับเชิญจาก นายแพทย์ทวีป และ
คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร เพื่อไปสนทนาธรรม ที่บ้านย่านตลิ่งชัน ถนนบรมราชชนนี
กรุงเทพมหานคร ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ - ๑๕.๓๐ น.

ข้าพเจ้าออกจากบ้านไปรับคุณลุง
นิภัทร โดยนัดที่จะไปรับคุณลุงที่บ้านในเวลา
เจ็ดโมงครึ่ง เพื่อไปถึงบ้านพี่หมอทวีปเช้า
หน่อย ไม่ใช่อะไรหรอกครับ จะไปทาน
ข้าวต้มปลาที่อร่อยลิ้นจากฝีมือพี่หมอ ที่
ไม่สามารถไปหาทานได้จากที่ไหน ๆ เช่น
เคย และที่สำคัญ คราวนี้พี่หมอใส่ปลา
มากกว่าข้าวแบบที่ข้าพเจ้าเรียกว่า ปลาต้ม
ข้าวไม่ใช่ข้าวต้มปลา ทั้งคราวนี้พี่หมอใส่หัว
ปลาที่สดมาก ๆ อีกกะละมังเบ้อเริ่ม อีก
ด้วย นอกจากข้าวต้มปลาแล้ว ก็ยังมี
กระเพาะปลาเจ้าอร่อยที่คุณแม่ของคุณพิทย์

นำมาด้วยในตอนกลางวัน พี่หมอได้เตรียมขนมจีนน้ำยาปลาช่อนเจ้าเดิมไว้ พร้อมกับ
ลงมือทำแกงเขียวหวานลูกชิ้นปลากรายแท้ ๆ หม้อโตไว้ให้ด้วยและที่ขาดไม่ได้เช่นเคย

คือหอยทอดซึ่งคราวนี้ พี่หมอได้หอยแมลงภู่อัตโนมัติ ๆ มา คุณภรรยาของข้าพเจ้าซึ่งปรกติเป็นคนทานน้อยแบบแมวดม ถึงกับสารภาพว่า วันนั้นเธอรับประทานไปถึงสองจานเลย

ทีเดียว พี่หมอเป็นคนที่มีความสุขกับการทำอาหารอร่อย ๆ ให้คนรับประทานครับ นี่ยังไม่รวมน้ำกะทิลอดช่อง เจ้าปากซอยบ้านพี่หมอที่ทั้งหอมหวานและอร่อยจริงๆ ครับ ปรกติข้าพเจ้าไม่ค่อยทานของหวานก็ยังชอบ พี่เล็ก (จิราภรณ์) และพี่น้องทิน ก็นำข้าวต้มมัดกระจาดใหญ่มารวม และมีเรื่องพี่ข้าไม่ออกมาเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า พี่อนุทินของข้าพเจ้า ขับรถหลงทางเสียหลายชั่วโมงแทบจะหันหน้ากลับบ้าน ทำให้ข้าพเจ้านึกถึงเมื่อคราวที่ขับรถตามไปร่วมสนทนาธรรม ที่คุณหมอวิภากรจัดที่ภูแก้วรีสอร์ทเขาคือคราวก่อน ข้าพเจ้าขับรถไปกับลูกสาวตอนค่ำหลงทางอยู่ในป่าที่มีดมิดจนดีกตื่น กว่าจะหาทางเจอ ด้วยคิดเอาเองว่า รู้และไม่ถาม การเดินทางผิดหลงทางเสียเวลาเช่นนี้ ยังไม่เท่ากับการเห็นผิด หลงผิด ของบุคคล ที่เห็นผิด หลงผิด เดินในหนทางที่ผิด ที่ไม่เป็นหนทางให้รู้ ในสิ่งที่ปรากฏ ในขณะที่เมื่อเริ่มเข้าใจธรรมะ จะยิ่งซาบซึ้งและเห็นค่าของพระธรรม ในหนทางที่ถูกต้อนี้ ทั้งรู้ว่าหากมิได้พบกับพระธรรม การเกิดมาในชาตินี้ ย่อมสูญเปล่าอย่างน่าเสียดายที่สุด

นอกจากนั้น คุณแฉ้ว (นภา จันทรางศุ) ก็ซิงซาเย็น ซาเขียว โกโก้ โอเลี้ยง มาสมทบอีก ทราบว่า ก่อนวันสนทนาธรรม คุณแฉ้วมาช่วยจัดบ้าน เตรียมของ และอยู่จัดดอกไม้จนดึก พี่หมอบอกว่าคุณพิทย์เองก็แทบไม่ได้นอนเลย แม้พี่หมอเองก็เถอะครับ ข้าพเจ้าได้เห็นถึงความอ่อนล้าของพี่หมอยู่มาก แต่สายตาของพี่หมอยังยิ้มแย้มเต็มไปด้วย

ด้วยความมุ่งมั่น ความเมตตา ต่อทุก ๆ คน ในการที่จะเป็นผู้ให้ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างที่คุณลุงนิภัทร ได้กล่าวในตอนท้ายของการสนทนาอย่างซาบซึ้งจับใจข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่งว่า...

"...ขออนุโมทนาคุณหมอ และคุณพิทย์ ที่ทำบุญกุศลอย่างนี้ได้ ไม่ใช่่ง่ายนะครับ ได้ทำบุญกิริยาวัตถุ ครบทั้ง ๑๐ เลย ทานมัย ศีลมัย ภาวนามัย ไวยาวัจจมัย อปจายนมัย ไวยาวัจจมัย นี่ช่วยเหลือชนชวายนในอุระ ในกิจการงาน เกื้อกูลกัน แล้วก็ยังมีธัมมสวนมัยด้วย เทศนามัยให้ท่านอาจารย์แสดงธรรมให้ฟัง แล้วก็ปัตติทานมัย ให้ส่วนบุญด้วย อุทิศส่วนกุศล ปัตตานุโมทนามัย มีคนอนุโมทนา เราก็ยินดี แล้วก็ ทิฏฐุชกรรม อันสุดท้ายนี้ เป็น "ปัญญา" ทำความเห็นให้ตรงตามพระธรรมวินัย ก็นับว่าได้บำเพ็ญบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ครบเลยครับ ยากที่จะทำได้ ก็ขออนุโมทนาเป็นอย่างยิ่งครับ..."

กราบอนุโมทนาพี่หมอและคุณพิทย์ครับ

ชนเหล่าใดย่อมอนุโมทนา หรือช่วยเหลือในทักษิณาทานนั้น ทักขิณาทานนั้น ย่อมไม่มีผลบกพร่อง เพราะการอนุโมทนาหรือการช่วยเหลือนั้น แม่พวกที่อนุโมทนาหรือช่วยเหลือ ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญ

พระสูตรตันปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจก-ฉกกนิบาต เล่ม ๓ - หน้าที่ ๘๔

อันดับต่อไป ขอนำความการสนทนาในวันนั้น ซึ่งเป็นช่วงที่สนทนาถึงคำว่า "เป็นกลาง" ซึ่งข้าพเจ้าเพียรฟังแล้ว ฟังอีก และเมื่อถอดเทปแล้ว ก็อ่านแล้วอ่านอีกก็ยัง งง ๆ อยู่จนบัดนี้ พระธรรม แม้สำหรับผู้ศึกษาก็ยังยากแก่การเข้าใจ ละเอียด ลึกซึ้ง จะปวย

กล่าวไปไย ถึงผู้ที่ไม่ได้ศึกษา ที่จะพูด "คำ" ที่ไม่รู้จัก จนตลอดชีวิต และสำหรับผู้ศึกษาธรรม และมีความเข้าใจธรรมตามสมควรแล้ว ย่อมไม่เดือดร้อน ที่รู้ว่า ยังไม่เข้าใจ เพราะรู้ว่า เมื่อยังไม่เข้าใจ ก็คือ ยังไม่เข้าใจ ก็ฟังอีก และฟังอีก ครับ ฟังๆ เพื่อเข้าใจสิ่งที่ได้ฟังเท่านั้นจริง ๆ ครับ แต่ที่แน่ ๆ คือ หลังจากทำกระทุ้งนี้เสร็จ ความเข้าใจจากการที่ได้อ่านและพิจารณาความ ที่ต้องอ่านและทบทวน ซ้ำแล้วซ้ำอีก จนกว่าจะเสร็จ แม้หลังจากเสร็จแล้วก็ตาม ซึ่งเป็นปกติของข้าพเจ้า ที่กลับมาอ่านพร้อมตรวจ

ทาน คำที่อาจพิมพ์ผิดหรือเว้นวรรคผิด ซึ่งจะทำให้ความหมายเปลี่ยน หรือเว้นวรรคเพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ย่อมไม่ใช่ความเข้าใจเดิมในขณะนี้ ที่รู้ว่า ยังไม่ค่อยเข้าใจ โดยเฉพาะदनัก แน่นอนที่สุด นี่คือนประโยชน์ ของคำที่ท่านกล่าวเพื่อเกื้อกูล เพื่อความมั่นคงในการฟังว่า บ่อย ๆ , แล้ว ๆ , แล้ว ๆ , ซ้ำไป ซ้ำมา , ฟังอีก และฟังอีก เป็นต้น

พิจารณา :

กราบเท้าท่านอาจารย์ค่ะ ขอย้อนไปเมื่อวันอาทิตย์ ที่ท่านอาจารย์ได้พูดถึง กุศล อกุศล และอัพยากรรม และทางสายกลาง ก็ยังไม่กระจ่างชัด และทางสายกลาง คือ กุศลที่ประกอบด้วยปัญญา คือ มัชฌิมาปฏิปทา แล้วก็พูดถึงเรื่อง ความเป็นกลาง ท่านอาจารย์เคยกล่าวไว้ ถ้าจำไม่ผิด ที่บ้านคุณรัชนีวรรณ บอกว่า ไม่มีเป็นกลาง ก็คือ ถ้าไม่ใช่กุศล ไม่ใช่อกุศล อาจจะมีธรรม ที่ไม่ใช่กุศล อกุศลได้ แต่ไม่ใช่ เป็นกลาง ก็จะขอความกรุณาท่านอาจารย์ว่า ควรจะเข้าใจสิ่งนี้อย่างไร? แล้วก็ เป็นปัจจุบัน ที่ท่านอาจารย์ย้ำว่า เป็นขณะนี้ อย่างไร?

ท่านอาจารย์ :

โดยมาก ตอนนี้อย่าได้ยินคำพูดว่า "เป็นกลาง" ฉะนั้นเป็นกลาง ได้ยินบ่อย ๆ เลย แล้วแปลว่าอะไร? เห็นไหม? พูดแล้ว พูดได้ "ฉันเป็นกลาง" ดูเหมือนดี ไม่เป็นฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แต่คืออะไร? พูดไป โดยไม่รู้ หรือพูดเพราะรู้? ขณะกำลังพูด "เป็นกลาง" หรือเปล่า? เห็นไหม แม้ไม่เป็น

กลาง ก็ไม่รู้ แต่บอกว่า เป็นกลาง เพราะฉะนั้น เป็น
อกุศลหรือเปล่า? ถ้าเป็นอกุศล ก็ต้องเป็นอกุศล ขณะนั้น
เป็นกุศลหรือเปล่า? ถ้าเป็นกุศล จะให้เป็นอื่น ได้
ไหม? ไม่ได้ เป็นกุศล ก็ต้องเป็น กุศล

...เพราะฉะนั้น คำพูดยุคนี้ ที่ใช้กันบ่อยที่สุด คือ "เป็น
กลาง" เป็นอะไรคะ? เป็นกลาง? เป็นยังไงคะ? ใครที่พูด
ว่า เป็นกลาง ช่วยตอบด้วย...

คุณธรรม :

กราบท่านอาจารย์ครับ คือ ผมได้ยินเขาว่ากัน เป็นกลาง
ก็คือว่า เห็นฝ่ายโน้น ก็มีข้อถูก ฝ่ายนี้ ฝ่ายนั้น ก็มีข้อถูก
หรือไม่ก็...

- ท่านอาจารย์ :** เดี่ยวก่อนนะคะ เดี่ยวก่อนคะ ทุกคำ ต้องชัดจริง ๆ "ฝ่ายนั้นก็ถูก ฝ่ายนี้ก็ถูก" แล้วหมายความว่า ใครถูก?
- คุณธรรณ :** หมายถึง มีบางข้อที่ถูก บางข้อที่...
- ท่านอาจารย์ :** ถูกเป็นถูก ดีกว่า ถูก จะเป็น ผิด ไม่ได้ แล้ว ผิด ก็เป็น ผิด จะเป็น ถูก ไม่ได้ ไม่ใช่กลาง
- คุณธรรณ :** ไม่ถูกทั้งหมด กับ ไม่ผิดทั้งหมด
- ท่านอาจารย์ :** ไม่ถูก ก็คือ ไม่ถูก จะทั้งหมด หรือ เมื่อไหร่ก็ตาม ที่ละหนึ่ง จะเอามาปนกันได้อย่างไร? เอาหลาย ๆ อย่างมาปนกัน แล้วบอกว่า นี่ผิด นั่นไม่ผิดทั้งหมด ไม่ได้ ต้อง ที่ละหนึ่ง ถูก หรือ ผิด ที่ละหนึ่ง

- คุณธรรณ :** ก็หมายถึงว่า สรุปยอดเลย ว่าถูก หรือ ผิด คือ หมายถึงว่า ผลที่ออกมาทั้งหมดเลย
- ท่านอาจารย์ :** จะพูดว่า "เป็นกลาง" นะ หมายความว่าอย่างไร?
- คุณธรรณ :** ที่เขาอ้างว่าเป็นกลาง ก็คือว่า เขาจะเลือกข้อที่มีข้อความเห็น ที่เขาถูก อะไรอย่างนี้ บางส่วนถูก บางส่วนผิด
- ท่านอาจารย์ :** ไม่ค่ะ เขารู้ไหม ว่า ถูก คือ ถูก ผิด คือ ผิด จะบอกว่า ถูก เป็นผิด ไม่ได้ หรือว่า ผิดเป็นถูก ไม่ได้ จะมารวม ๆ กันแล้วมาบวก ลบ คูณ หาร เป็นถูก เป็นผิด ก็ไม่ได้ ถูกหนึ่ง ต้องเป็นถูก ผิดหนึ่ง ต้องเป็นผิด

- คุณธรรม์ : ก็คือ ผลออกมา ก็ต้องถูก หรือ ผลออกมาผิด
- ท่านอาจารย์ : เปลี่ยนไม่ได้ค่ะ เปลี่ยนถูก ให้เป็นผิด ไม่ได้ แล้วเปลี่ยนผิด ให้เป็นถูก ไม่ได้
- คุณธรรม์ : ถ้าอย่างนั้น ที่เขาเข้าใจว่า เขาเป็นกลาง ก็ไม่ถูกสิครับ?
- เพราะว่า...
- ท่านอาจารย์ : กำลังเป็นกุศล หรือ อกุศล ที่พูดอย่างนั้น?
- คุณธรรม์ : ไม่ถูก ก็เป็นอกุศล
- ท่านอาจารย์ : คิดว่าเป็นกลาง แต่ กำลังพูดนะ เป็นอะไร?
- คุณธรรม์ : เป็น...เป็นอะไร? (หัวเราะ)
- ท่านอาจารย์ : เป็นผิด หรือ เป็นถูก ใจคะ
- คุณธรรม์ : เป็นผิด ครับ
- ท่านอาจารย์ : เป็นผิด แล้วจะบอกว่า เป็นกลาง ได้อย่างไร?
- คุณธรรม์ : ครับ ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่มีคำว่า เป็นกลาง
- ท่านอาจารย์ : มีกุศลธรรม อกุศลธรรม อัพยาทธรรม ใคร "คิดเอง" บ้างว่า อะไร เป็นอัพยาทธรรม? คิดเอง คือ คิดเอง

...แต่พระผู้มีพระภาคฯ ทรงตรัสรู้ความจริง ธรรมะ ที่เป็น
อภัยกต ไม่เป็น ทั้งกุศล และ อกุศล ได้แก่ อะไรบ้าง?
ไม่ใช่เอา อกุศล มาเป็น อภัยกต หรือไม่ใช่เอา กุศล มา
เป็น อภัยกต กุศล ต้องเป็น กุศล อกุศล ก็เป็นอกุศล
ส่วนธรรมะ ที่ไม่ใช่กุศลและอกุศล ทรงแสดงไว้ว่า ธรรมะ
เท่านั้น ที่เป็นอภัยกต ไม่ใช่ธรรมะอื่น จะเอากุศล มา
เป็น อภัยกต ไม่ได้ กุศล ต้องเป็นส่วนกุศล จะเอา อกุศล
มาเป็น อภัยกต ไม่ได้ อกุศล ต้องเป็น อกุศล แล้วธรรมะ
ที่ไม่ใช่กุศลและอกุศล ก็จะทำให้เป็นกุศล หรือ อกุศล ไม่ได้
แล้วได้แก่ธรรมะอะไร? ถ้าใครอยากจะทำเองนะคะ ไม่มี
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง จะมีหรือไม่มี พระพุทธ
เจ้าเป็นที่พึ่ง? ต้องมีพระพุทธรูปเจ้า เป็นที่พึ่ง ใช่ไหม?

คุณธรรมณ์ : ครับ

ท่านอาจารย์ : เพราะอะไร?

คุณธรรมณ์ : เพราะเป็นหนทางที่ถูก ครับ

ท่านอาจารย์ : ใครรู้ เกินกว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ไหม?

คุณธรรมณ์ : ไม่ได้ครับ

ท่านอาจารย์ : ค่ะ เพราะฉะนั้น ไม่รู้ ก็คือ ไม่รู้

คุณธรรมณ์ : ถ้าอย่างนั้น คนที่เขาบอกว่า เป็นกลาง นี่ ก็แสดงว่า เขาต้องอยู่ฝ่ายผิด ใช่ไหมครับ?

ท่านอาจารย์ : ไม่ใช่ ก็ถามเขาก่อน เราเข้าใจเขาได้อย่างไรคะ? เราไม่ได้ไปเดา ความจริงต้องเป็นความจริง เมื่อไม่เข้าใจของคนอื่นจะไปบอกว่า คนนั้นเป็นอย่างนี้ คนนี้ เป็นอย่างนั้น ได้ไหม? ถ้าไม่มีพฤติกรรม ทางกาย ทางวาจา ที่บ่งบอกถึงว่าสภาพจิตขณะนั้น เป็นอะไร? ถ้าเขาพูด คำไม่จริง เราบอกว่า เขาเป็นกุศล ได้ไหม?

คุณธรรมณ์ : ไม่ได้ ครับ

ท่านอาจารย์ : เราจะรู้ได้อย่างไร ว่าไม่ใช่กุศล ก็ต่อเมื่อ เขาพูด หรือ เขาทำ ซึ่งมีหลักฐาน มีพฤติกรรม ทำให้รู้ว่า ขณะนั้น เป็นอกุศล ไม่ใช่ไปเดา แต่รู้ว่า กาย วาจา ที่เป็นกุศล มี จากกุศลจิต กาย วาจา ที่ไม่ถูกต้อง เพราะ ขณะนั้น เป็นอกุศลจิต

คุณธรรม :

ท่านอาจารย์ :

คุณธรรม :

ท่านอาจารย์ :

ก็คนที่ เป็นกลาง เขาจะดูเฉย ๆ ไม่ไปฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง
เดียวก่อน!!! นั่นแหละ "คิดเอง" มีพระพุทธเจ้า เป็นที่พึ่ง
หรือเปล่า?

ไม่มี

ไม่มี ก็ ตามสบาย จะคิดอย่างไร ถูก ผิด ก็แล้วแต่จะคิด
ไปเรื่อย ๆ แต่ คนที่จะมีพระรัตนตรัย เป็นที่พึ่ง จะไม่เป็น
อย่างนั้น ต้องเป็นผู้ที่ "ตรง" แล้วก็ "วาจาสุภาษะ" พูดคำที่
จริง ถ้าคนอื่นสงสัย ก็สนทนา เพื่อที่จะรู้ว่า อะไ
จริง ไม่ใช่ปล่อยให้ "คิดเอง" ไปเรื่อย ๆ ถ้า คิดเอง ไป
เรื่อย ๆ ไม่มี พระธรรม เป็นที่พึ่ง

อาจารย์อรรณพ :

ท่านอาจารย์ครับ จริง ๆ แล้ว ถ้าเป็นกลางจริง ๆ ก็คือ เป็นกุศล เพราะว่า กุศล หรือว่า ธรรมะฝ่ายดี ที่เป็น โสภณธรรม ต้องประกอบด้วย ตัตถมัตตตตา ซึ่งเป็น กลาง

ท่านอาจารย์ :

ต้องรู้ด้วยนะคะ คุณอรรณพ ว่า ที่ใช้คำว่า "กุศลเป็น กลาง" หมายความว่าอย่างไร? ไม่อย่างนั้น จะเอากุศล ไปเป็นกลาง พอบอกว่า "ฉันเป็นกลาง" ก็คือ เป็นกุศล ยิ่งไปรับรองว่า เขาเป็นกุศล ใช่ไหมครับ?

อาจารย์อรรณพ :

ท่านอาจารย์ :

ต้องรู้ว่า ทางของกุศล ใช้คำว่า มัชฌิมาปฏิบัติ "กลาง" คือ ไม่ตกไป ในทางฝ่ายอกุศล คือ ไม่ตกไป ในโลกะ หรือ โทสะ ละ อภิชฌา คือโลกะ และ โทมนัส คือโทสะ ซึ่งเป็น อกุศล หมายความว่า เป็น หนทาง ที่ละอกุศล แต่ "ตัว ธรรมะ" นั้น เป็นกุศล ถึงจะละได้ ไม่ใช่เป็นกลาง เป็น กลาง คือ อภัยกต แสดงไว้ชัดนะคะ ไม่ใช่คำว่า เป็น กลาง ด้วย ใช้คำว่า ไม่ใช่กุศล และ ไม่ใช่อกุศล

อาจารย์อรรณพ :

ก็เลยคิดว่า จริง ๆ แล้ว ผู้ที่ยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์ ชวนะ ก็มีอยู่ ๒ ถ้าไม่เป็นกุศล ก็เป็น อกุศล ถ้าเป็นกุศล ก็....

ท่านอาจารย์ : ค่ะ และถ้าไม่กุศล อกุศล ก็เป็น อัปยาคต ได้แก่ วิบากจิต กิริยาจิต

อาจารย์อรรณพ : พูดถึงเฉพาะ ชวณะ

ท่านอาจารย์ : อย่างไรก็ตาม ใช้คำว่า วิบาก ผลของกรรม และ กิริยาจิต คือ โสภณเจตสิก โสภณธรรม ที่ไม่เป็นเหตุ ให้เกิดผล หรือ อัปยาคต ก็คือว่า ประเภทวิบาก และ กิริยา แม้ว่า จะไม่มี โสภณเจตสิก เกิดร่วมด้วย เช่น อเหตุกกิริยา สรุปว่า สภาพธรรมะ ที่ไม่ใช่กุศล และ อกุศล จะกล่าวว่า เป็นกุศล ไม่ได้ จะกล่าวว่า เป็นอกุศล ไม่ได้ นั่นคือ ความหมายของ อัปยาคต " จะกล่าวว่า เป็นกุศลไม่ได้ จะกล่าวว่า เป็นอกุศล ไม่ได้ "

- อาจารย์อรรณพ : ท่านอาจารย์ครับ ถ้าเป็นเพียงแต่ ได้ยินคำ ฟังธรรมะ แล้วก็บอกว่า กุศล เป็นกลาง เพราะว่ามีสภาพเจตสิก ที่ปรุงแต่งให้เป็นกลาง
- ท่านอาจารย์ : เดียวก่อนคะ คิดเอง หรือเปล่าคะ?
- อาจารย์อรรณพ : เขาก็พูดไปตามข้อความ ในพระไตรปิฎก
- ท่านอาจารย์ : ข้อความในพระไตรปิฎกแสดงว่า....
- อาจารย์อรรณพ : เวลาที่จิตที่ตื่นามเกิดขึ้น
- ท่านอาจารย์ : ไม่มีอกุศลเจตสิก เกิดร่วมด้วย
- อาจารย์อรรณพ : ไม่มีอกุศลเจตสิก เกิดร่วมด้วยนะครับ ก็อาจจะมีโสภณเจตสิก...
- ท่านอาจารย์ : คะ ได้แก่ ตัตตมัจฉัตตตา ซึ่งเป็นธรรมะ ซึ่งไม่เป็นไป ในอกุศล คือ โลกะ หรือ โทสะ นั้นเอง ต้องตรงตัว ต้องมีคำอธิบาย ถึงจะเป็นกุศลได้ เพราะเหตุว่า ขณะใด ที่เป็นไปในอกุศล โลกะบ้าง โทสะบ้าง ไม่มี ตัตตมัจฉัตตตาเจตสิก เกิดร่วมด้วย แน่นนอน เพราะฉะนั้น แม้แต่ตัตตมัจฉัตตตาก็เป็นเจตสิก ซึ่งทำให้ ไม่ตกไปในทางฝ่ายกุศลและอกุศล จึงใช้คำว่า ตัตตมัจฉัตตตา

- อาจารย์อรรณพ :** แต่ถ้า เป็นผู้ที่ไม่เข้าใจตามความเป็นจริง ก็เอา อกุศล มา
เป็น กุศล ได้
- ท่านอาจารย์ :** ถ้าจะบอกว่า เป็นกลาง คือเขาเป็น ตัตรมฺชฌัตตตาหรือ
คะ?
- อาจารย์อรรณพ :** ถ้าสมมุติว่า เขาคิดว่า เป็นกุศล
- ท่านอาจารย์ :** เขาไม่รู้เรื่องด้วยซ้ำไป เขาถึงได้บอกว่า เขาเป็นกลาง
- อาจารย์อรรณพ :** เขาเป็นกลาง แต่เขานะ คิดว่าเขาเป็นกลาง คือ เขาเป็น
กุศล
- ท่านอาจารย์ :** ขณะที่กำลังพูดว่า เป็นกลาง นะ เป็นอะไร?
- อาจารย์อรรณพ :** ก็แล้วแต่จิตเขา ครับ
- ท่านอาจารย์ :** ยังไงคะ?
- อาจารย์อรรณพ :** ถ้าจิตเป็นอกุศล ก็ไม่กลาง
- ท่านอาจารย์ :** แล้วจิตที่เป็นกุศลล่ะ?

- อาจารย์อรรณพ : ก็ต้องกลางสิครับ
- ท่านอาจารย์ : กลางยังงัย?
- อาจารย์อรรณพ : กลาง เพราะไม่เอนเอียง ไม่ห้วนไหว
- ท่านอาจารย์ : ในกุศลและอกุศล เพราะฉะนั้น ขณะใด ที่มีอกุศล ขณะนั้น จะไม่ใช่ กุศลจิต เพราะเป็น อกุศล ด้วยเหตุนี้ จึงชัดเจนว่า เพราะเป็น อกุศล จึงไม่ใช่ กุศล

- อาจารย์อรรณพ : เพราะฉะนั้น ประเด็น ก็คือ รู้ว่ากุศลเป็นกุศล และ อกุศล เป็นอกุศล ตามความเป็นจริง หรือเปล่า?
- ท่านอาจารย์ : ค่ะ ตั้งแต่เกิดจนตาย ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม พูดคำที่ไม่รู้จัก ทุกคำเลย ลองพูดสักคำหนึ่งก็ได้ ไม่ว่าคำไหน
- อาจารย์อรรณพ : ท่านอาจารย์ครับ ตรงนี้ผมว่า เป็นประโยชน์เลยอยากจะกราบเรียนท่านอาจารย์ สนทนาต่ออีกหน่อยนะครับว่า สำหรับผู้ที่ ยังไม่ได้ฟังธรรมะโดยละเอียด ที่เป็นอภิธรรมะ หรือ ธรรมะที่ตรง ความเข้าใจถูก ในขั้นเริ่มต้น ในชีวิตประจำวัน ในเรื่องราว จะมีการเกื้อกูล สนทนาได้แค่ไหน?
- ท่านอาจารย์ : เป็นตัวตน หรือเปล่า?
- อาจารย์อรรณพ : ถ้าท่านอาจารย์พูดอย่างนี้ ก็ถามต่อไม่ได้ (ทุกคนหัวเราะ)

ท่านอาจารย์ :

อาจารย์อรรณพ :

ท่านอาจารย์ :

คะ เพราะฉะนั้น ต้องเป็นผู้ที่ "ตรง" จริงๆ พระธรรม เป็น พระธรรม ธรรมะ เป็น ธรรมะ "ลึกซึ้ง" ลึกซึ้งนี้ไม่ได้เลย คือ บางคน เขาไม่ได้ศึกษาธรรมะโดยละเอียด แต่ผมก็ไม่ ทราบว่า อาจจะสะสมความเข้าใจอะไร....

คนที่ไม่ได้ศึกษาธรรมะ นะคะ เขาบอกว่า เขาเป็นคนดี แล้วคนที่ศึกษาธรรมะ เขาเป็นคนดี หรือเปล่า? คนนั้น นะ เขาคิดว่า เขาดี เขาเห็น แล้วเขาไม่ได้ไปเบียดเบียน ใคร แต่เขาไม่รู้ ว่าเป็น อกุศล

...พอ "เห็น" แล้ว "ไม่รู้" แล้วก็ "ยึดถือ" สภาพธรรมะนั้น มี ความยินดี เป็นไป กับสิ่งที่ปรากฏ เพราะ ความไม่รู้ กามาสวะ ทิฏฐาสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ ผู้ทรงตรัสรู้ ความจริง จึงทรงแสดงให้ผู้คิดว่า "เป็นคนดี" นะ รู้จัก หรือเปล่า? ว่าเป็นธรรมะ และธรรมะอะไร? ในขณะนั้น

เพราะฉะนั้น พุดคำที่ไม่รู้จัก ใจคะ? "เขาเป็นคนดี" รู้จัก
 ธรรมะหรือเปล่า? คะ? "เขา" นะ ไม่ใช่ธรรมะ เลย ก็ไม่
 รู้จัก และแท้ที่จริง ไม่มีคน นะคะ ถ้าไม่มีธรรมะ ที่เกิดดับ
 สืบต่อ สมมุติเรียกแต่ละหนึ่ง ๆ จนกระทั่ง มีชื่อเรียกให้
 เข้าใจกันได้ว่า หมายความว่าถึงธรรมะอะไร? เพราะ ขณะนี้
 เป็นธรรมะ ทั้งหมด...

...แล้วถ้าไม่มีชื่อเรียกเลยนี้ ธรรมะอะไรล่ะคะ? ธรรมะ
 อย่างนี้หรือ? หรือว่า เรียกเสียว่า คุณนพดล ก็แล้วกัน ไช้
 ไหม? แต่ก็เป็นธรรมะ นั้นแหละ ถ้าไม่ใช่ชื่อ นพดล ยาก
 นะคะ อธิบายอย่างไรดี? ถึงจะรู้ว่าหมายความว่าถึงธรรมะ
 นี้ เพราะฉะนั้น ก็ต้องมี คำ ต้องเป็นที่รู้กัน ด้วยการใช้คำ
 นั้นให้เข้าใจว่าหมายความว่าถึงอะไร? แต่ "ตัวธรรมะ" จริงๆ
 ไม่มีชื่อ แล้วต้องเป็น "ปัญญา" ที่รู้จริง ๆ ว่า ธรรมะใด
 เป็นกุศล เปลี่ยนไม่ได้ ต้องเป็นกุศล ธรรมะใด ที่เป็น
 อกุศล ก็เปลี่ยนไม่ได้ ต้องเป็นอกุศล และ ธรรมะ ที่ไม่ใช่
 กุศล จะบอกว่าเป็นกุศล ก็ไม่ได้ อย่าง "เขาดี" อย่าง
 นี้ แล้วรู้ได้ยังไง? ว่าขณะนั้น กุศลจิต หรือ อกุศลจิต
 หลังจากได้เห็นแล้ว...

- อาจารย์อรรณพ : นี่ก็เป็นประโยชน์มาก แล้วก็คือ คิดกันไป ว่าตามกันไป...
- ท่านอาจารย์ : ไม่ได้ศึกษาพระธรรมเลยคะ แล้วใครจะรู้ได้?
- อาจารย์อรรณพ : ว่าเขาเป็นคนดี ก็ว่ากันไป
- ท่านอาจารย์ : ใช้คำว่า "ธรรมะ" แต่ก็ไม่รู้ว่ ธรรมะ คือ อะไร?
- อาจารย์อรรณพ : เพราะฉะนั้น ก็คือ ประโยชน์ จากพระธรรม คำสอน ที่จะค่อย ๆ ให้เข้าใจ ความจริง
- ท่านอาจารย์ : ทุกคำ ทำให้รู้ ในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน และไม่สามารถที่จะรู้ได้ด้วยตัวเอง จึงเป็น "สาวก" ค่ะ

...ถ้าสามารถที่จะช่วยได้ ในความถูกต้อง จะช่วยไหม?...
ไม่ใช่บังคับ ให้เกิด กุศลจิต บังคับไม่ได้ ไม่ใช่บังคับ ให้
เกิด อกุศลจิต ก็บังคับไม่ได้ แต่ สิ่งใดเกิดแล้ว "ปัญญา"
สามารถที่จะ "รู้" ความเป็น "สิ่งนั้น" นี่คือ ประโยชน์สูงสุด
เพราะฉะนั้น เราขาดการมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ไม่ได้
เลย เพราะว่า ตราบใดที่ ใครทำดี ทำชั่ว แต่ไม่รู้ความ
จริง ขณะนั้น ก็ไม่สามารถที่จะรู้ความจริง ถึงที่สุดว่า แท้
ที่จริงแล้ว ไม่มีอะไรเลย นอกจาก "จิตที่คิด" ที่ทำให้เกิด
เหตุการณ์ต่าง ๆ แต่ละหนึ่ง ซึ่งแต่ละหนึ่ง ก็มีทั้ง กุศลจิต
และ อกุศลจิต...

...เพราะฉะนั้น พุทธิกกรรม ก็มีทั้ง ฝ่ายที่เป็นกุศลบ้าง เกิดจากกุศลบ้าง เกิดจากอกุศลบ้าง เป็นของธรรมดา แต่ทุกสิ่งทุกอย่าง ก็หมดไป ทุกขณะ เพราะฉะนั้น คนที่มีพระธรรมเป็นที่พึ่ง ไม่ได้เดือดร้อน หมายความว่า ไม่ต้องไปให้อกุศลจิตเกิด ถูกไหม? หรือว่า มีอะไรเกิดขึ้น ก็ให้เป็นอกุศลไปเลย เดี่ยวก็เป็นโลภะ เดี่ยวก็เป็นโทสะ นั่นคือ ไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ให้โทษ กับคนที่ฟังฟังอย่างไร? ไปให้อกุศลจิตประเภทนั้น ประเภทนี้เกิด...

...แต่ว่า ฟังแล้ว มีความเข้าใจว่า ไม่ว่าอะไรจะเกิด ไม่ได้
อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร แต่ สิ่งที่ถูกต้อง มี สิ่ง
ที่ไม่ถูกต้อง มี และถ้าจะช่วย ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นสิ่งที่
ถูกต้อง อย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงพระธรรม
เพราะรู้ว่า คนเห็นผิด คนเข้าใจผิด คนไม่เข้าใจธรรมะ
ตามความเป็นจริง จึงทรงพระมหากรุณา ไม่ว่าวันหนึ่งวัน
ใด เดียวนี้หรือต่อไป ใครจะตกทุกข์ได้ยาก ใครจะลำบาก
เดือดร้อน เหตุการณ์ข้างหน้า อีกสิบปี ยี่สิบปี มีปัจจัยที่
จะเกิดขึ้น เป็นอย่างไร ก็เป็นอย่างนั้น...

...เพราะไม่มีใครเป็นเจ้าของโลก ไม่มีใครบันดาลได้ แต่
มีความเห็นที่ถูกต้อง ว่า ทุกอย่าง เป็นเพียงสิ่งซึ่งเกิด
เพราะเหตุปัจจัย บังคับไม่ให้เกิด ก็ไม่ได้ ไม่ให้จิตเกิดเลย
ดีไหม? เกิดมาทำไม? วุ่นวาย ก็บังคับไม่ได้ คิดอย่างนี้ไป
เถอะ แต่ว่ามีปัจจัย ที่จะทำให้จิตเกิด เพราะเหตุว่า จิต
เป็นธรรมชาติ มีปัจจัยให้กุศลจิตเกิด มีปัจจัยให้อกุศลจิต
เกิด ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา...

...เพราะฉะนั้น ต้องรู้ความจริง ว่า เมื่อกุศลจิตเกิดแล้ว มี
ทาง ของกุศลจิต อกุศลจิตเกิด ก็มีทางของอกุศลจิต
ไม่ได้ปนกันเลย คนละทาง...

...เพราะฉะนั้น เมื่อกุศลจิตเกิดแล้ว พอไหม? เพียง
เท่านั้น หรือว่า กุศล ควรจะมีมากกว่านี้อีกได้? เมื่อ
สามารถที่จะเป็นไปได้ เพื่อขัดเกลาความติดข้อง ใน
ความเป็นเรา เพราะว่า ถ้าไม่มีการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็น
การขัดเกลา แค่กุศลเพียง เราดี แล้วก็ทำอะไร ที่จะ
เป็นประโยชน์กับคนอื่น ไม่พอเลย เพราะเหตุว่า ขณะใด
ก็ตาม ประโยชน์ที่เกิดกับคนอื่น เป็นเพราะกุศลจิตของ
เรา ถ้าเรามีความเข้าใจจริง ๆ อย่างนี้ จะดูดยาไหม?...

.....ณ กาลครั้งหนึ่ง.....

สาธุ สาธุ สาธุ

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลทุกประการของนายแพทย์ทวีป และ คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร
และ ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุก ๆ ท่าน ครับ

